

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 10-40, polletna K 5-20, četletna K 2-60, mesečna K — 90; za Nemčijo celoletno K 12-; za : : : ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14-.

ZARJA

Glasi slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna peti vrstica 30 vrn., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vrn. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 841.

V Ljubljani, v soboto dne 30. maja 1914.

Leto IV.

Albanski zapletljaj.

Možiček.

Se sedaj ni povsem jasno, kaj da je pravzaprav povzročilo vstaško gibanje v Albaniji. Najbrže pa sta glavna povoda verski fanatizem mohamedanskih Albancev in nezadovoljnost kmetov napram svojim gospodarjem izkoriščevalcem begom. Da je prihajalo bodrilo k upor, tudi od mladoturkov iz Carigrada, to je zelo verjetno. Ali naj bo vzrok ta ali oni, eno nepo- bitno dejstvo ve danes ves svet, to namreč, da ni viteza klavernejše postave pod božjim solncem kakor kneza Viljema, Berchtoldovega varovanca. Brez energije, brez iniciative je ta nemški princ, sluša tega, sluša onega, krene semkaj, krene tja, kakor lesen možiček na vr- vici, ki jih prodajajo na semnju po groš.

Esad pašo je dal oblegati, aretirati, izgnati — to je bil brezdvomno avstrijski vpliv. Doka- zov o njegovi nezvestosti še ni imel, ali sveto- vali so mu ta korak in on, da pokaže moč vla- darja, je brez premisleka nastopil proti Esadu z velikanskim aparatom. Ko so se pokazale po- sledice nepremišljenega koraka, je bil brez gla- ve in je odkuril na italijansko ladjo, in sicer samo zato — kakor poročajo oficijozna poročila tako ginja — ker je bila knjeginja izjavila, da ga ne zapusti, da brez njega ne odide na lad- jo, in on junak, je hitro porabil ugodno priliko. To je bilo delo italijanskega poslanika. Čez ne- kaj ur se je Viljem vrnil v palačo, hitro podpi- sal vse zahteve vstašev, to je bil storil tudi pod vplivom italijanskega poslanika. Ko je bil pa na ladji, ga je pa močno mikal nasvet av- strijskega delegata, da se odpelje v Trst, se- veda brez albanske krone. Potem je dobil v Draču zopet nekoliko poguma, ko so prišli Ma- lisori — takorekoč avstrijski podaniki — in mu ponudili svoje junaško varstvo. Ali junaki pod poveljstvom dveh katol. duhovnikov so takoj pokazali vse čednosti in prednosti zajcev, ko so zaslišali prve strele iz vstaških pušk. In po- tem so se pričela pogajanja med albansko vlado in vstaši, in vse kaže, da Viljem komaj čaka na to, da zahtevajo vstaši, naj odstopi.

Takšen je torej knez po Berchtoldovem okusu. Berchtold ga je videl morda, da se zna sprčno sukati po gladkem parketu, da ima pravi rezki lajnanski glas, če zapoveduje du- catu nemških vojakov, pa je bil prepričan, da mora mož s takimi lastnostmi imponirati tudi Albancem. Albanci ne poznajo evropskih sed, malo jih briga, če se priklanja njihov vladar po vseh pravilih etikete, ampak od svojega vla- darja pričakujejo poguma, pravega moškega poguma, čeprav nekoliko pomešanega z nasi- ljem in brutalnostjo. Takšen vladar bi bil po njihovem okusu. Dobili ga niso, z možičkom na albanskem prestolu ne vedo kaj početi, zato naj gre, odkjer je bil prišel.

Zahteve vstašev.

Mednarodna kontrolna komisija reprezen- tira sedaj albansko vlado, čeprav se knežji pre- stol še ni povsem zrušil. Vstaši so izročili kon- trolni komisiji pismo s sledečimi zahtevami:

1. Albanski vladar naj uvede verski pouk na podlagi naše vere.

2. Ker se je bila izkazala sedanja vlada Albaniji sovražna in ker so celo streljali na nas in naše žene in otroke s topovi, zato želimo, da

prevzame gospodstvo in upravo Albanije zopet turški paša.

3. Če to ne gre, tedaj izročamo svojo usodo velcsilam, ki naj nas osvobodijo sedanje vlade.

Albanski dogodki v avstrijski delegaciji.

Na torkovi popoldanski seji delegacij je go- voril o albanskih dogodkih sekijski šef v zu- nanjem ministru grof Forgach. Dejal je:

Pri Tirani je izbruhnila revolucija, katere vzroke je treba iskati v verskih in gospodarskih vprašanjih. Pri tem so sodelovali zunanji balkanski vplivi. Natančna mera tega sodelo- vanja se bo pač dognala še le čez čas. Časni- karska poročila o obsegu in intenziteti kmečke vstaje so pretirana, ravnotako se tudi dozdaj ni potrdila vest, da so bili pomorjeni begi. Ob- enem s tem izbruhom se je poostrišlo tudi na- sprotnje med Esad pašo in njegovimi naspro- tniki v glavnem mestu. Esada so obdolžili zveze z upornimi kmeti. Tudi dogodki v Draču še ni- so popolnoma pojasnjeni. Knez je postrvovalno sprejel odgovorno kulturno delo. Obžalovanja vredno bi bilo, če bi se njegovo delo otežilo v sedanjih resnih in težavnih momentih z ose- bimi napadi.

Upori in prav posebno agrarni nemiri se dogajajo tudi v visoko razvitih državah. Pri primitivnih narodih se vrše bolj pogostoma, za- to so pa manjšega pomena kot drugje. Pod tur- ško vlado so take dogodke v Albaniji komaj upo- števali, ker so bili na dnevnem redu. Tudi zdaj so dobili ti dogodki svoj pomen in ker hočejo gotovi krogi iz tega konstruirati nesporazum- ljenje med Avstrijo in Italijo. Padeč Esad paše pa ni povod za tako nesporazumljenje. Esad paša ni bil nič drugega kakor albanski veljak in minister. Če ga slikajo sedaj kot pristaša Italije, je to neokusno hujskanje. Isto velja o absurdnosti trditvi, da smo mi provzročili padeč generala in pri tem sodelovali. Mnogo govore o naših pristaših v Albaniji. Kakor pa je znano, imamo v Albaniji samo en cilj: Ohranitev in konsolidiranje mlade države. Vsak, ki nam pri tem pomaga, vsak, ki ima isti cilj, je naš pri- staš.

V kratkem boju v Draču so se postavili razen poveljujočih holandskih častnikov še raz- ni slučajno v Draču navzoči Evropejci v službo kneza, med njimi Italijani, Nemci, Avstrijci in en Anglež. Avstrijski sobojevniki so bili čast- niki, ki so bili spremili avstrijske topove v Draču, da izvrše tam poizkusno streljanje. Da ti častniki pri izbruhu boja niso mogli ostati brez- delni, je pač umljivo, to pa je le posledica slu- čaja in nikakor ni bilo preračunljeno. Naše iz- previdnosti pred Drač odposlane vojne ladje in mornariški oddelki, ki so bili odposlani v var- stvo kneza in poslanika, niso stopili v akcijo. Najbrže do tega tudi ne bo prišlo, ker sogla- šamo z italijansko vlado, da se moramo ogniti vsaki intervenciji in vsakemu poseganju v de- lokrog albanske vlade. Če bi se izkazala po- treba, palačo dlje časa zastražiti, bi nadomestili mornariški oddelke s četami mednarodne po- sadke v Skadru, glede česar se kabineti že po- gajajo. To sem po naročilu nj. eksc. zunanjega ministra povedal delegaciji.

S tem kilavim odgovorom mora biti zado- voljna avstrijska javnost. Najlepše je se pri- znanje, da so bili avstrijski častniki »slučajno« v Draču in da so kar brez vsakega ukaza šli v ogenj za tujega vladarja.

notranjosti je odseval ves ta svet in vse živ- ljenje — tu je bilo vse že razluščeno, samo v raznih izjemembah se je še ponavljalo, še enkrat, še znova in naposled. V teh izjemem- bah, kako je sam tekem svojega pozemskega potovanja preživel in spoznal prav do naj- skrajnjega, prvega otroškega nazora svet, ko je bilo vse tako in ni moglo drugačno biti, nego se mu je tedaj, sinu uboge perice in de- lavskega očeta, predstavljalo, ko je bilo po ne- govem nazoru od začetka sveta vse urejeno in ustanovljeno in bi moralo biti do konca sveta. Ta slika človeške družbe, ta njena nredba. To, da so bili tu bogati in revni ljudje, kralji in knezi in vojniki, papež na tronu, škofje v mitrah s srebrnimi palicami in berači v kapah in bogab- joječi verniki. In sedaj, ko je prestopal boj, je bilo vse baš tako še urejeno, so bili tu še revni in bogati, še kralji, knezi, vojniki, papež na pre- stolu, škofje v mitrah s srebrnimi palicami in berači v capah in bogabjoječi verniki, toda na Soumarjevem obrazu se je sedaj pačil užasen smeh pri pogledu na tako šahovnico sveta in življenja.

Ob plotu je prišel do kraja, odkjer je imel razgled na Prago. Rumenkasta zarja se je dvigala proti nebu z ulic, s plinom in električnimi svetilkami razsvetljenih. Glava mu je omah- nila, oči so se mu zabodele v zemljo, baš pod noge. A znova se je ozrl na Prago in zopet se mu je na obličju prikazal temni smeh. Da, tam doli je bilo vse to baš takšno, tam doli žive vsi tisti podli, najbolj podli ljudje, tiste pošasti podobe prave človečnosti. Tam na tem svetu se označuje Kristova ljubezen do bližnjega, tam se označuje krščansko ubožstvo in poniž- nost, toda to so služabniki božji napaseni, do- bro rejenji obličji, kateri se sklicujejo na vzor evangelijske ponižnosti. Tam so tisti duhovni

Italijanski minister za zunanje zadeve o alban- skih dogodkih.

V italijanski zbornici je dejal minister za zunanje zadeve di San Giuliano o dogodkih v Albaniji:

Ze približno dva tedna so krožile vesti o nezadovoljnosti v srednji Albaniji, kjer je iz- bruhnil upor, ki ima svoje vzroke deloma v tradicionalnem odporu proti plačevanju dav- kov, proti vojaški dolžnosti in sploh proti vsem zahtevam, moderne zapadno evropske države, ki so bile posebej izvolitvi evropskega kneza. Ker je pretil upor Draču, je bila nujna potreba po obrambi. Pri tem so nastala nasprot- stva med holandskimi oficirji in Esad pašo. Do- slej še ni dokaza, da bi bil imel pri tem Esad postranske namere, ali da so sumili Esada vla- dar in holandski oficirji, to je otežkočalo obram- bo. Italija in Avstrijsko - Ogrska sta slej ko prej edini v tem, da utrdita albansko državo in nje- nega kneza. Obe vladi se potrudita kar najbolj mogoče, da preprečita oboroženo intervencijo v Albaniji in odpočijeta prej ko mogoče mor- nariške straže. Obe vladi sta se zedinili v tem, seveda če pritrdijo ostale velesile, da odide oddelek mednarodnih čet iz Skadra v Drač.

V Albaniji nastanejo lahko kljub našemu trudu prav nevarni dogodki, ki bi vplivali na ves balkanski polotok in Jadransko morje. Rav- novesje v Jadranskem morju se ne sme izpre- meniti na noben način ne na našo škodo in ne v korist kake druge male ali velike sile.

Ministrski predsednik o dr- žavnem zboru.

Na ponedeljkovi seji delegacij je pojasnil ministrski predsednik grof Stürgkh svoje stali- šče glede delovanja državnega zbora. V glav- nem je dejal:

»Vlada nikakor ni tako pesimistična kakor nekateri delegatje, ki trdijo, da živimo v trajni ustavni krizi. Sedanji položaj je le mimogredoča epizoda, ki jo prepelje vlada tako hitro kakor le mogoče v normalni položaj parlamentarne- nega življenja. Ni le vlada zakrivila sedanjega položaja; tudi trditve, da je le § 14. zakrivil vse nedostatke našega političnega, gospodarskega in finančnega življenja, so neutemeljene. Ure- ditev ustavnih razmer na Češkem omogoči tudi delazmožnost parlamenta. Nalogo, ki jo je bil dobil predsednik poslanske zbornice na seji klubovih načelnikov, bo podpirala vlada in se udeleževala pogajanj z vso silo, energijo in vda- nostjo. Vlada želi sklicati parlament kakor le mogoče hitro. Ne bo čakala šele gotovih ga- rancij, temveč ga skliče kakor hitro bo le ne- kolik utemeljenega upanja za delazmožnost. Čimprej s to zgodi, tem ljubše bo vladi, zakaj težko nosi enostransko odgovornost za ono, kar je morala odrediti letošnji spomlad.

Potem govori grof Stürgkh o tem, kdo da je pravi prijatelj državnega zbora. Pravi: Oni ni pravi prijatelj državnega zbora, ki ga hvali in se mu laska, temveč oni, ki mu drži ogledalo in mu prijateljsko svetuje: Če se izločiš iz dela za državo, potem se izločiš iz vsega političnega življenja. To pravo ljubezen do državnega zbor- ra pa ima vlada, ker opozarja na napake, a pod-pira vse, kar koristi plodonosnemu delu.

Stürgkhova izvajanja so vzor hinavskega zavijanja dejstev. Sedaj naenkrat ga skeli vest za vse protustavne odredbe, ko vendar ve

vsako politično otroče, da je brezvestno nagnal ljudske zastopnike domu le zaradi bosanskih železnic, povišanja rekrutnega kontingenta in 400milijonskega izdatka za armado. Vedel je, da so to zahteve, pri katerih bi prišlo do res- nega boja med vlado, njenimi pristaši in pra- vim ljudskimi zastopniki. Ker pa sovraži go- spod grof vsako prerekanje s plebejci, ki sede na njegovo žalost v parlamentu splošno in ena- ke volilne pravice in ker je moral obvarovati svoje pristaše v državnem zboru pred ljudsko sodbo, zato je hitro posegel po najprimitivnej- šem izhodu iz tega sitnega položaja, po § 14. Sam ni hotel preprečiti obstrukcije, temveč jo je netil, samo da je imel navidezen izgovor za vrh. Sedaj pa pretaka mačje solze, poizkuša zvaliti krivdo na druge in se povzdiguje v od- kritosrčnega prijatelja ustave in parlamenta, pa ni nič drugega nego absolutistična spaka.

Letošnji strankin zbor.

Sodrug Štraus iz Idrije ne soglaša s skli- canjem strankinega zbora v Ljubljano in trdi celo, da tudi zaupniki izven Ljubljane ne so- glašajo s tem. Sklicuje se na točko 48. organi- zacijskega pravilnika in pravi, da hočejo za- upniki iz Trsta in Primorskega strankin zbor v Trstu in da naj se preseli tudi »Zarja« v Trst. »Zarja« ima večino svojih odjemalcev na Kranj- skem. Vsa Primorska pa ni imela po preneha- nju dnevnika toliko število odjemalcev, da bi se bili pokrili stroški, katere je povzročal samo Trst. (To ve upravnik »Zarje«!) O tem se sicer pogovorimo na strankinem zboru. Nadalje trdi sodr. Štraus, da če ne bo dobre predpriprave za strankin zbor, bo po zboru le razdor na vse strani, delo in stroški brez vsakega uspeha. Da morajo biti dobre predpriprave, soglašam. Po- ročilo naj se pripravi za pretečeni dve leti in če le mogoče, naj se objavi pred zborom v listu. K drugim točkam naj izvrševalni odbor pripravi potrebne predloge, preskrbi referente in vse drugo, kar je potrebno, seveda morejo pri po- ročilih sodelovati okrajne in deželne organiza- cije s tem, da pošljejo pravočasno svoja poro- čila. Končno svetuje sodr. Štraus, naj skliče de- želno zastopstvo za Kranjsko konferenco, ki naj odloča, kje bodi strankin zbor. Ne razumim kako prihaja do tega nasveta, ne da bi ga ute- meljil. Ako je sploh potreba sklicati kakšno predpovedovanje, sem mnenja, da naj se snide širši izvrševalni odbor, ali pa naj določijo tiste krajne organizacije, ki so v zmislu strankinega štatuta odračunavale izvrševalnemu odboru strankin davek, kje naj se vrši letošnji strankin zbor.

To moje mnenje ni nikakršen pogoj, le na- svet za slučaj, da se res mora kaj storiti; mi- slim pa, da kdor pozna našo stranko natančno, pozna tudi njeno materialno stanje, ki ni ravno najsijajnejše. Vsled tega je po mojem mnenju na- ravnost zlobno, če hoče kdo brez pravega vzro- ka napravljati strankinemu vodstvu nepotrebn- ne stroške, ki bi narastli, če bi kdo hotel stran- kino vodstvo prisiliti, da skliče strankin zbor v Trst. Kdo bo plačal stroške? Morda Trst? Kaj še! Znano mi je, da niso tržaški sodrugi od zadnjega strankinega zbora niti vinarja odra- čunali strankinemu vodstvu v Ljubljano. Stro- ške bi imel izvrševalni odbor in tiste organiza- cije, ki odračunavajo strankin davek. Za stran- ko ne sme biti merodajno, kje je več delavcev ali večje mesto, merodajno mora biti to, da s svojimi skromnimi sredstvi skliče strankin zbor

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalej.)

XXXIII.

Jedva je Soumar zapustil hišo, v kateri je stanoval Hanuš, so v Pragi in na Vinogradih že razglašali nagli sod. Naletel je baš, ko se je na Palackega cesti ustavila stotnja vojakov, spremljajoča policijskega uradnika. Zaropotali so bobni, potem pa je policijski uradnik čital proklamacijo:

»Njegova ekscelencija gospod minister no- tranjih del je v soglasju s c. kr. justničnim mi- nistrstvom določil na podlagi § 430. kazenskega reda nagli sod.«

Soumar je neka časa stal osupel, namuznil se je in siloma se prodril iz gneče, ki se je na- brala okrog. Opozoril je nase dva policaja, ka- terih eden ga je pozval, naj gre po hodniku. Prvi hip ni vedel, kam se naj obrne. Šel je mračno s povečeno glavo, drenajoč se med ljudmi. Vojaki so ga nekolikokrat opominjali. Neki dragonec, kojega je začudeno pogledal, ga je počil s plosko sabljo po hrbtu. Odslej je korakal previdneje, hoteč dospeti do vinograj- skega parka, toda kordon vojakov ga je za- vrnil. Prišel je na Jungmannovo cesto, kjer je bil baš pogreb. Pridržil se je in tako prišel na olšansko cesto, in ko se je stemnilo, na polje nad Kanalskim vrtom.

Tu je dolgo korakal po stezi poleg plotu. Dve, tri ure je ta hodil sam in v teh urah se mu je vse človeško življenje, celotna vsebina človeškega življenja prikazala takorekoč pod ostrim steklom pred bolnimi očmi. V njegovi

knezi, vozeči se v razkošnih kočijah, z dvema paroma konj, tisti kardinali, obiskujoči niklav- ške in božične slavnosti, raz katerih je umita in počesana vsa beda. Tam doli v tem svetu so škofje in prelati, ki s pomočjo komornikov le- gajo v posteljo v razkošnih palačah. Tam so lenobo pasoč kapitalisti, bogati trgovci in fabrikanti, — in očetje in matere, ki skačejo z deco vsled revščine v reke. Tam —

In Soumar se je obrnil in bežal po stezi na polje. Toda v glavi njegovi je obtičala spa- čena slika. Videl je pred sabo v duhu ne samo te učitelje, oznanjujoče Kristove besede o vel- blodu, kateri ložje pojde skozi šivankino uho, nego bogataš v božje kraljestvo, pa tudi druge učitelje, učitelje svoje rodne zemlje, oznanju- joče ljubezen in poštrevnost do domovine, govoreče o dragem narodu in dragem ljudstvu, in izsesavajoče to ljudstvo z oduševskimi obrest- mi. Videl je tiste rodoljubne advokate, te du- hovnike drugega, spačenega naboženstva, te prebendovce nove vrste, in ljudstvo, razdra- ženo z rdečebelimi prapori, z rodoljubnimi koračnicami in gesli, ljudstvo, varano na vseh straneh od svojih govornikov, časnika, pisateljev — to ljudstvo, opotekajoče se od pre- vare do prevare v ogromni, spačeni komediji.

»Laž, laž — laž!« je sikal pod navalom razburjenih misli. In ta večkrat ponovljena beseda mu je pomenila, da ni, da ni bilo in ne bo v življenju resnice, da so se vsi ljudje vpregli v jarem laži, da bi se pod tem jarmom spčili v podle, najpodlejšše spake, opotekajoče in dre- njajoče se po ulicah in cestah proklete zemlje. Videl je one človeške figure, vriskajoče ob blagohotnem pogledu in ogovoru drugih, višje postavljenih človeških figur, plazeče se pri nogah močnejših in bolje oblečenih, te figure ošabne in samozavestne, in ponižne, ter spošt-

live figure, katere pa se razburjajo ob gotovih prilikah, zaradi gotovih gesel, ter skesano in pokorno hodijo po odmerjenem življenjskem tiru pod gotovimi drugimi gesli.

Videl je šole, v katerih učitelj resnega obraza razlagal popis Ognjene zemlje in ino- zemskih hroščev in živalce, videl je gimnazije, kjer profesorji z naočniki v dijače ubijajo grški aorist, videl resne zbore učenjakov, prepira- joče se o matematičnih problemih, dočim stoje na ulicah v capah trume beračev, prenočujo- čih v opekarnah.

In pri vsem tem — je videl — ti ljudje praznujejo praznike in slavnosti, vesele se pri- hajajoče spomladi, pozimi se drsajo po ledu, hodijo na koncerte in v gledališča — in v ko- misijah in v parlamentu se posvetujejo o je- zikovnih naredbah.

Kaj so se vse izmislili — tako se mu je sililo v dušo, — da bi zakrili resnico, da bi mogli živeti v laži! Izmislili so si gotiške in dru- gačne cerkve, izmislili so si pobožne pesmi, napeve in obrede, izmislili si molitvenike s platnicami iz slonove kosti, knjige, iz katerih klečeče dame v svili, finih rokavicah šepetajo tiskane besede v nebesa. Vse to so si izmislili, da bi zakrili, da so vsi iz enega mesa, iz enih kosti, in da bi na laž postavili resnico življenja.

In vedno mu je tičal na obličju temni smeh. Še enkrat se je vrnil na grič, s katerega je videl razžarjeno Prago. Poklical si je v spomin i te izgrede, razdivjanost ljudstva, zbirajočega se po ulicah, prepevajočega in pobijajočega okna — »Laž — laž!«

Znova je bežal med polja.

tam, kjer ima vsaj del strankinih pristašev, ki vrše napram stranki svojo dolžnost in da omogoči čim večji pristop na strankin zbor. Zato je pa Ljubljana bolj pripravna kakor Trst. S Stajerskega in Koroškega, ali če vzamemo rudniške okraje Velenje, Griže, Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, imajo vsi bližje v Ljubljano. Torej pridejo lažje tržaški in primorski sodrugi v Ljubljano kakor pa sodrugi iz gori omenjenih krajev v Trst. Zaradi tega sem mnenja, da je najbolje, ako se vrši strankin zbor v Ljubljani, kjer bo lahko največja udeležba in se doseže to, kar želi sodrug Straus.

V Zagorju, dne 27. maja 1914.

Mihael Čepin.

Politični pregled.

= **Delegacije.** V torek je bil na razpravi vojni proračun. Za poročevalcem Rosnerjem je govoril češki separatist Nemec. Vsebinsko njegovih izjavljanih je sledeča: Socialni demokrat očitajo še vedno popolnoma po krivici, da so sovražniki države, ker niso zadovoljni z armado v njeni sedanji obliki. Socialni demokratje zahtevajo ljudsko armado in to, da bodi tudi vojak državljani z vsemi državljanskimi pravicami. Izdatki za armado postajajo od leta do leta silnejši, a vzporedno s temi izdatki ne gre narodnogospodarski razvoj Avstrije. Glede povišanja prejemkov oficirjev pravi Nemec: Gotovo je, da močno vpliva sedanja draginja na prejemke oficirjev, ali pomisliti je treba tudi na to, da življenjski pogoji vojakov po vojašnicah nič več ne ustrezajo današnjim zahtevam časa. Končno izjavi, da bodo glasovali socialni demokratje proti vojnemu proračunu, ker ne prinašajo izdatki za armado prav nič onega, česar potrebujemo: Blagostanja, omike in svobode. — Delegat Klofáč pravi, da so Čehi zato proti zahtevam armade, ker je armada glavna opora centralističnega in Slovanom sovražnega sistema. Izjavi, da bo glasoval proti vojnemu proračunu. — Na popoldanski seji je govoril sekcijski šef grof Forgach o zmedah v Albaniji. (Njegova izjavljana prinašamo na uvodnem mestu). — Na seji v sredo je govoril delegat sodrug Leuthner, ki je pokazal najprej, kako da si nasprotujeta izjavi grofa Forgacha in italijanskega zunanega ministra di San Giuliana. Potem je silno ostro kritiziral nastopanje avstrijskih častnikov, ki hočejo igrati po vsej sili zadnji čas politično vlogo v državi. Na podlagi pisave dveh vojaških listov »Danzers Armee-Zeitung« in »Militärische Rundschau« dokazuje, da se širi med avstrijskimi častniki duh, kakršen je vladal v Turčiji, ko so upropastili častniki v mladoturški stranki državo. Končno je prav krepko pokazal na razmere, ki vladajo pri 6. stolniji 17. pešpolka v Celovcu. (Njegova izjavljana prinesemo prihodnjič obširno). — Ministrski predsednik grof Stürgkh je nato govoril in dejal, da se mora na vsak način dobiti pokritje za zvišanje oficirskih plač. (Kako energično zna govoriti Stürgkh, kadar ne gre za ljudske zahteve). — Grof Forgach je nato branil postopanje zunanega ministrstva. (Pač nehvaležno delo!) — Na popoldanski seji je govoril dr. Kerek in zahteval preustrojitve pouka po kadetnih šolah. Mladi oficirji bi se morali zanimati tudi za socialna vprašanja. Končno je govoril ostro proti dvoboju. — Dr. Kramar pravi, da je izvedel, da hoče Avstrijsko-Ogrska mobilizirati proti Rusiji. Sviri vlado pred tem korakom. Na četrtkovni seji je bil sprejet redni in izredni vojni proračun. Potem je bila razprava o mornariškem proračunu. Delegat sodrug Leuthner je pokazal, kako da nezmislno povečavamo našo vojno mornarico. Izdatki za vojno mornarico so narasli trikrat višje kakor pa se je dvignila naša zunanja trgovina. (Poročevalec o mornariškem proračunu je hotel namreč dokazati, da pospešuje vojna mornarica našo zunanjo trgovino). — Delegat Schlegel (krščanski socialc) je dejal: Veselimo se, ker lahko dovolimo res visoke zahteve mornarice (!) — Mornariški proračun so seveda ravno tako navdušeno sprejeli vladni podrepaniki kakor prej vojni proračun.

= **Boj za Švihov mandat.** V četrtek je bila v mestnem volilnem okraju Vysoké Myto nadomestna volitev za Švihov mandat. Po hudem boju so dobili separatisti 2764 glasov, češki radikalci 2756, mladočehi 1330, češki naprednjaki 650, češki klerikalci 500, razcepjenih je bilo 90 glasov. 4. junija bo ožja volitev med separatisti in češkimi radikalci. Odločevali bodo mladočehi.

= **Atentat v Zagrebu.** V nedeljo so aretirali v Zagrebu v gledališču po predstavi dijakova trgovske šole Schäferja, češ, da je nameraval atentat na bana Skerleca. Aretirali so še vse polno drugih dijakov. Policija je nastopala naravnost brutalno proti dijakom. Sedaj pa postaja vedno očitneje, da je aranziral atentat policijski uradnik Bedeković, da bi preje avanziral. Več aretiranih dijakov so zopet izpustili.

= **Dogodki v Albaniji.** Kontrolna komisija se je pogajala v sredo z vstaši v Kavaji, v četrtek pa z onimi v Tirani. Vstaški voditelji v Kavaji so izjavili, da so zadovoljni s pojasnili kontrolne komisije in z ugoditvijo, ki jim jo je bila priznala komisija glede njihovih zahtev. Definitivne odločitve pa še ne morejo izreči, ker se morajo dogovoriti z zastopniki ostalih pokrajin, ki se tudi udeležujejo vstaje. V Kavaji kakor v Tirani pa je del prebivalstva tako versko fanatiziran, da zahteva za vsako ceno mo-

hamedanskega vladarja. Tudi vstaški voditelji v Tirani so podali enako izjavo kakor oni v Kavaji. **Shod zastopnikov vseh vstaških plemen bo 2. junija v Šjaku.** Udeleželi se ga tudi kontrolna komisija. Zastopniki bodo na tem shodu precizirali svoje zahteve, ki jih predložijo kontrolni komisiji. — Turkhan paša je dobil nalog, da sestavi novo albansko ministrstvo. Izjavil je, da bo stremela nova vlada pred vsem po tem, da doseže dobre odnose z Grško. — Avstrijsko-ogrsko mornariška eskadra, ki je v Malti, pripluje 2. junija pred Drač, kjer ostane kratak čas. — Italija je odposlala zopet 3 križarke pred Drač. — V Skadru je bil v sredo velik shod Maljsorov in Miriditov. Shod, ki mu je predsedoval Prek Bib Doda, je sklenil da odpošlje k knezu deputacijo. Deputacija naj informira kneza o položaju v severni Albaniji in mu sporoči, da so pripravljani Maljsori in Miriditi na pohod proti upornim pristašem Esadovim. V slučaju, da napravi knez vstašem koncesije, tedaj ne priznajo teh koncesij Maljsori in Miriditi. Shod je bil silno buren. — »Wiener Allgemeine Zeitung« piše, da ni nobenega dvoma več, da so povzročitelji albanskih nemirov mladoturki. Mladoturki bi radi dobili moralno nadvlado v Albaniji in sicer zato, da bi imeli tako izhodišče za napade proti Grčiji, ker postaja razmerje med Grško in Turčijo vsak dan bolj napeto.

= **Srbija se oborožuje.** Srbska vlada zahteva od skupštine 122.823.866 dinarjev izrednega kredita za vojaške potrebe. Kredit želi vlada razdeliti na leta 1914, 1915, 1916.

= **Pred vojno med Grško in Turčijo?** V Bukarešti je prišel turški minister Talaat beg, da pregovori romunsko vlado k nevtralnosti, če pride do vojne med Grško in Turčijo. Turčija namerava baje napasti Grško od kopne strani. Bolgarska je že dovolila prehod turške armade čez njeno ozemlje.

= **Poizkusna mobilizacija.** V sredo je izšel ukaz ruskega carja, ki sklicuje v vseh gubernijah evropske in azijske Rusije vse rezerviste letnikov 1907 do 1909 na šesttedenske orožne vaje. Izvzet je samo kazanski okraj, kjer je vpoklican samo letnik 1907.

Brezvesten voditelj.

Glasilo mladočehov »Narodni Listy«, ki so razkrinkali Švihov, prinašajo novo senzacionalno razkritje in sicer tudi o odličnem članu rayno iste stranke, ki je bil pripadatelj Švihla. Jan Vojna, predsednik izvrševalnega odbora narodno socialne stranke, predsednik deželne zveze železniških nastavlencev in državni poslanec, je izbral organizacijo železniških nastavlencev v najgrše sebične namene. To mu očita »Narodni Listy«. Tudi s policijskim komisarjem Klimo je bil v zvezi. Dokler ni bil Vojna predsednik izvrševalnega odbora narodno socialne stranke, je igral opozicionalca nasproti vodstvu in nastopal proti vsakemu vmešavanju stranke v delo organizacije železniških nastavlencev. Opozicionalnost je pa vrgel takoj med staro šaro, ko je prišel v vodstvo stranke in ko je bil izvoljen tudi za državnega poslanca. — Vojna je po poklicu oficijant z letno plačo 2800 K. Živi pa zelo luksurično, samo za stanovanje izdaja 1200 K.

Na shodih železničarjev je predlagal vedno silno ostre resolucije proti vladi in sicer zato, da ustreže želji drja. Klime. Klime je bil prišel za to, da lahko poroča vladi o opozicionalnem stališču organizacije, čeprav člani niso soglašali s tonom resolucij. Za karijero drja. Klime so morali torej igrati narodno socialni železničarji revolucionarce. Da Vojna ni napravljati takih uslug Klimi samo za »božji lon«, to je pač precej verjetno.

»Narodni Listy« objavljajo pismo Vojne nekemu železniškemu nastavljencu. Od tega nastavljence zahteva Vojna 350 K za uslugo, ki mu jo je izposloval Vojna pri odboru deželne zveze železničarjev, katere predsednik je Vojna sam!! Pa še druge čedne kupčije razkrivajo »Narodni Listy«. Vojna je tudi zaupnik zavarovalnice zoper nezdgo. Pri tej zavarovalnici si je bil zaračunal dijete za delo, ki ga sploh ni bil napravil. Od graditelja hiše, ki je last železniških nastavlencev je dobil Vojna dvakrat po 300 K! — Železničarska organizacija, katere predsednik je Vojna, ima 16.000 članov.

Če je vse resnično, kar razkrivajo »Narodni Listy« zadnje mesece o narodno socialni stranki, tedaj ne moremo dovelj obsojiti voditeljev, ki tako brezvestno in za tako sebične namene diskreditirajo veliko stranko pred vsem svetom. Pristaši narodno socialne stranke pač niso odgovorni za umazane kupčije svojih voditeljev, ali trpeli bodo vsled tega povsem nedolžno, ker pade vsled nemoralnih dejanj njihovih voditeljev težka senca tudi nanje, ki so iz čistega prepričanja v stranki.

Iz domačih krajev.

— **Konfiskacija.** Zadnje številko »Zarje« je zaplenil prevestni ljubljanski državni pravdnik. V članku »Avstrijsko mornariško društvo« smo obrazložili način agitacije tega društva in njegove namene, ker je prav sedaj pričelo to društvo tudi po naših krajih svoje »delo«. V tem članku smo citirali tudi dobesedno, to kar je v prosepkih tega društva in še celo te citate je zaplenil gospod državni pravdnik, kar kaže, da tudi on ne soglaša z nameni in cilji tega društva. To nas prav od srca veseli; skrbri nas le, če ne bo imelo to zanj slabih posledic na »zgoraj«, ker tako omalovažuje to patriotsko društvo, da ne pušča pri miru niti reklame zanj. »Narod« je sicer pisal, da je mornariško društvo orvatno društvo; sedaj nas je prepričal

ljubljanski državni pravdnik, da je vse posvečeno, kar je v zvezi z avstrijsko vojno mornarico.

— **Z Bogom za ljudstvo!** Ni je stranke na svetu, ki bi imela ob vsakip rilki tako polna usta sladkih besed za ljudstvo kakor S. L. S. Našemu dobremu vernemu ljudstvu ne pustimo iztrgati svete katoliške vere, naše dobro ljudstvo smejo voditi le katoliški možje, med naše ljudstvo samo dobro časopisje, z Bogom za ljudstvo itd. itd. In seveda se dobe po Kranjski še vedno tako naivni ljudje, ki verujejo v odkritosrčnost teh priskutnih fraz. Kadar bodo pa ti naivneži sodili poštenost stranke po dejanjih, tedaj bodo napodili Lampe in Susteršiče, Pegane in Jarce, da bo veselje. To kar so učinili klerikalci pri notranjski volitvi, zdami gotovo lepo število slepo in vdano verujočih. Lampe, Pegan in Zajc so na predvečer volitve kar samovoljno ukrenili razpust gospodarskega odbora v Postojni, samo da so v »Slovencu« leliko poročali, da je razpustil deželni odbor postojnski občinski zastop in da bo odstavljen župan Lavrenčič, nasproti kandidat klerikalnega Pogačnika. Deželni odbor je imel pa prav isti dan sejo, ko je prinesel »Slovenec« to lažnivo vest, a na seji ni nihče črnil o razpustu. Po seji so pa »rešili« postojnsko zadevo kar po domače gospodje Lampe, Pegan in Zajc. Deželni odbor je šele naknadno odobril ta sklep, a gospodarski odbor postojnske občine še do danes ni obveščen o razpustu. »Slovenec« vest o razpustu postojnskega občinskega odbora so brzojavili po vsej Notranjski in na podlagi zlagane brzojavne vesti so odjedli še marsikaterga volilca nasprotnega kandidata. S tako podlimi, umazanimi sredstvi se bore »katoliški« možje, take lopovščine uganjajo oni, ki kriče ob vsaki priliki »Z Bogom za ljudstvo!«

— **Pojasnilo.** Pred kratkim smo priobčili v našem listu dopis »S Krasa«. V tem dopisu je napadal dopisnik »Učiteljsko tiskarno«, češ, da je njeno knjigovodstvo v neredu. Vodstvo »Učiteljske tiskarne« nam je poslalo popravek glede trditve v onem dopisu. Obenem z onim popravkom smo priobčili tudi izjavo dopisnika onega poročila in pristavili smo, da bomo o stvarih govorili, ko nam pošlje dopisnik objubljeno stvarno in objektivno pojasnilo vse zadeve. Danes smo dobili to pojasnilo. Prepričali smo se iz njega, da pravzaprav dopisnik ne more »Učiteljski tiskarni« kot gospodarskemu podjetju prav ničesar očitati, temveč da je imel konflikt z upravo »Učiteljskega Tovariša«, kar je seveda vse kaj drugega. Njegovega pojasnila zato tudi ne priobčujemo in obžalujemo neosnovano očitanje napram »Učiteljski tiskarni«. Zadeva je s tem za nas končana.

— **Iz Šiške.** »Zarja« je opetovano opozarjala gg. obč. očete na nezdave cestne razmere v Sp. Šiški. Vse zastoj! Kadar je vreme deževno, vse kolne in se hujde nad cestami in mlakozami, kajti nevarno je ob takem času za človeka v naši občini na cesti. Ko se pa zjasni pa luže in mlake izginejo, pa se vse pozabi. Naš slavn obč. odbor seve za kaj takega nima več zmisla. Pri zadnjih volitvah obljub na koše — dejanja pa govore, da so ostale obljube le — obljube... Opozarjamo vnovič vse kompetentne činitele, da cestno vprašanje vpije po rešitvi.

— **Naš grob.** Iz Idrije prihaja žalostna vest, da je preminul vsled proletarske bolezni, sušice sodrug Anton Jereb IV. Sodr. Jereb je bil čil in nad vse vreden sodrug, dokler je bil zdrav Kot mlad fant okrog l. 1900. in več let pozneje še se je bavil s prirejanjem dramatičnih predstav, bil je duša delavskih igrancev. V politični in strokovni organizaciji je zavzemal vedno odlično mesto. Pri »Obnem konsumnem društvu v Idriji« je bil nad 10 let nadzornik, vsa zadnja leta predsednik nadzorstva. Ni bil mož velikih besedi, ali komar ga je organizacija postavila povsod je bil cel mož! Pogreb je bil v četrtek popoldne ob obilni udeležbi. Zveštemu sodrugu bodi zemljica lahka!

— **Razvoj organizacije konsumentov na Koroški Beli.** Veselo znamenje je, da naša organizacija konsumentov lepo propeva kljub ljuti konkurenci. Prav je tako. Le vsi v organizaciji konsumentov, ki jo predstavlja za nas lepo procvitajoče se »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«. Svoji k svojim — delavci v konsumno društvo.

— **Koroška Bela.** Naš g. župan J. Mulej se hudo jezi na naše resnične dopise. Še bolj ga jezi to, da smo vložili predlog z devetimi podpisi, da pride njegova neresnična izjava v »Slovencu« na prvi občinski seji na dnevni red. Sedaj pa ne upa sklicati seje. Izrazil se je, da bo zdaj nagajal pri sklicevanju seji, da ne bo nič gledal ali so prosti v tovarni nastavljeni občinski odborniki ali ne. Pripoznamo, da ima on tako pravico, samo poslušati se je ne upa, ker drugače bi se zameril župniku, ker le on igra pri županu glavno vlogo. Torej upamo, da vam knalu ukaže sklicati sejo, ker se je povrnil s tritedenskega potovanja v Lurd. Ako imate pa res namen nagajati, o čemer se knalu prepričamo, vas potem knalu rešimo skrb in nadlog pri sklicevanju seji. Govorite po raznih gostilnah, da je to grdo, ker poročamo resnico v časopisje. Ali mar to ni grdo gospod župan, ker ste napisali popolnoma neresnično izjavo v katoliškem »Slovencu«? Usmiljenja vredni je tudi g. župnik, ker je zadnji denar porabil. Napram vsemim pristašem se pritožuje, da ne bi imel niti za pogreb, če umre sedaj. Samo ovčice so neverjetni Tomaži.

— **Solkani.** V Ljubljanskem »Dnevnu« od dne 24. t. m. smo čitali dolg članek, ki so ga poslane naše domače narodno napredne ovčice. Jeze se nad občinskimi očeti, kako da zapravljajo po nepotrebnem denar za pokopališče. Pobrli so to, kar je pisala »Zarja« še meseca novem-

bra preteklega leta. V predzadnji kitici pa prijemajo naše nad vse nadarjene občinske očete s svileni rokavico in pojejo pesemco takole: »Čuditi se mora vsak našim gospodom starešinam. V naši občini primanjkuje stanovanj in so jako dragi. Mesta in napredne občine građe v lastni režiji stavbe za stanovanja delavcem, a naša občina jih pa podira!« Ali je to naprednost? Ko bi to pesemco preobrnil in rekli: Čuditi se mora vsak, da ste politično tako izobražen gospodje tako omejeni in povrh tega še tako zabiti, da volite tako starešinstvo, ki dela na škodo občinarjev. Mi socialisti pa se ne čudimo, ker poznamo prav dobro vladajočo kliko. Zato bomo gotovo enkrat obračunali z njo, za taka očividna škodljiva dejanja, ki jih povzroča občini. Ogorčenje napram našim občinskim očetom je že staro. Ena najvažnejših potreb v naši občini je preskrba z vodo, a komaj do polovice občine je napeljana. V drugi polovici občine naj si poskrbe sami. Tako menda mislijo naši koncilirji. Ceste polne prahu. Če pridirja avtomobil ali kočija, se tako dviga prah, da ne vidite človeka na deset korakov. Mogoče neredno polivajo ceste, da varčujejo za pokopališče, kamor zabijajo tisočake po nepotrebnem, ker ne bo zadostovalo niti za petdeset let. Če izbruhne kaka epidemična bolezen, bomo morali gotovo napraviti pokopališče izven vasi na polju in ne v vasi. Usojamo si vprašati zdravstveno oblast: Kako bo, ko ne bo zadostovalo pokopališče mesta Gorice? Ali ga bodo morda naredili na Travniku sredi mesta? Pri nas bomo podirali hiše, da nam ostane pokopališče v občini. Narodnim ovčicam pa svetujemo, naj v bodoče ne volijo mož, ki se sami postavijo za kandidate in katerih ne mara ljudstvo. Zato pa delajo sedaj na korist nekaterih oseb in ne za ljudstvo, v blagor občine.

— **Poziv.** Dotičnega tovariša, ki poseduje točasno pooblastilo, naprošam, da mi nemudoma sporoči o stanju istega in da vsvo stvar pospeši, da se čim prej izpopolni, ker sem naprošen, da o stvari poročam na pristojno mesto v svrhu nadaljnega ravnanja. — Josip Macarol.

— **K občinskim volitvam v Podgori.** Učitelj nam piše: Pred dobrim mesecem so bile v Podgori pri Gorici občinske volitve, pri katerih so seveda zmagali naprednjaki v zvezi z Italijani in klerikalci. O teh volitvah vedo podgoriski sodrugi veliko več kot jaz, ki prihajam poredkoma v Podgoro. Ali nekaj drugega jih gotovo zanima. Pred nekaj dnevi obiščem svoje starše in pri tej priložnosti mi oče, ki je pristaša socialne demokratične stranke — kar seveda ni prav tukajšnjim pobožnim narodnjakom — pokaže anonimno dopisnico s sledečo žaljivo vsebino: — »Dragi znaec! Le korajžno naprej s kandidacijo soc. dem. stranke ker Vaš sin kod učitelja ga že sedaj cebalo v rit ker okrajni šolski svet ni na socialni podlagi. — Take sirovost pač ne zmoro izlepa kdo. Pisec karte je preskrbel gotovo tudi čeden posel denuncijantstva pri okrajnem šolskem svetu. Podli denuncijant, zakaj se ne podpišeš, mari se bojiš roke pravice!«

— **Narodnjaška slava.** N. D. O. je sklicala pretečeno nedeljo shod v prostore restavracije »Internacional« v Trzinu na Goriškem. Vedeli smo, zakaj da se narodnjaki v zadnjem času toliko zanimajo za tržiško delavstvo. Zveza delodajalcev je bila prisiljena stopiti v dogovor s socialistično kovinarsko organizacijo v svrhu sestave nove delovne pogodbe. Če se ta v določenem času ne sklene, nastane spor in tedaj bo zopet lepa prilika za krumirstvo. In N. D. O. ne zamuja rada takih prilik. Zato smo se bili pripravili, da zmedemo topot narodnjakom štrono. Hoteli smo izrabiti ta shod, da povemo tržiškemu delavstvu, kakšni delavski škodljivci se skrivajo za zastavo N. D. O. In tako se je tudi zgodilo. Sli smo na shod z namenom, da povemo zapeljanim delavcem in krumirskim voditeljem naše mnenje napram delovanju te organizacije. Ali gospodje narodnjaki znajo blati socialne demokrate le kadar so na varnem in sami med seboj. Kakor pa vidijo, da je kdo pripravljen zabrusiti jim resnico v obraz, tedaj je ni sile, ki bi jih spravila pred oči nasprotnika. Za shod v Trzinu je tržaška »Edinost« agitirala dolgih osem dni. Sodeč po pisavi tržaške piščalke smo pričakovali, da osvoji ta dan Trzin narodnjaška armada. Okr. glavarstvo je končno javni shod prepovedalo ter jim dovolilo, da smejo zborovati po § 2. Nihče ni bil bolj vesel te prepovedi kakor narodnjaki sami. Saj smo videli »mnogoštevilne« vrste nove armade. Nekaj zapeljanih duševnih revežev in nekaj lovcev na prebende! Naši delavci so prišli na shod in so enostavno zasedli vse prostore v restavraciji: Čakali smo zatem zaman prihoda naznanjenih narodnjaških tribunov iz Trsta. Kar je pa bilo na shodu manjših narodnjaških podrepanikov, ti so se dokaj bali povedati svoje mnenje. Shod sklican po narodnjakih, se je tako izpremeril v resno in impozantno mednarodno manifestacijo zavednega delavstva. Sodruga Milost in Golonh iz Trsta sta povedala navzočim, kakšne namene zasleduje tržaška narodnjaška gospoda. Pojasnila sta delovanje N. D. O., ki je postala prava in odkrita organizacija krumirjev in ki se hoče vgnezditi tudi v Trzinu baje le zaradi tega, da tudi tukaj pod krinko narodnih idealov nadaljuje pričeeto krumirsko delo. Pokazala sta navzočim razliko med našim delovanjem in programom in med delovanjem in programom narodnjakov. Apel na mednarodno solidarnost delavcev je našel mogočnega odmev pri mnogostevilnih navzočih. Poročevalca, ki sta govorila v obeh jezikih, sta žela za svoja izvajanja burno odobravanje. Govorila sta še sodruga Fontanot in Bassi, katerim so vsi za njihove

pogumne in lepe izjave mednarodnosti burno pritrjevali. Lepše agitacije si nismo mogli želeli. Tržišč je in ostane mednarodno socialistično mesto. Narodnjaki se bodo zaman zaganjali v to našo trdnjavo. Sicer pa, če se hočejo obogatiti še za kakšno drugo blamažo, naj se prijavijo. Tržiškemu delavstvu pa naznanjamo, da se vrši prihodnja nedelja v istem lokalu in ob isti uri socialistični tavní shod z dnevnim redom: Mednarodna in narodna delavska organizacija. Tržiško delavstvo bo s svojo prisotnostjo na tem shodu pokazalo zopet, kako da misli o delovanju nacionalistov. O shodu, ki se je vršil v nedeljo in o drugem shodu bomo še pisali prihodnjici.

— Javen shod bo v nedeljo 31. maja ob 10. dopoldne na vrtu hotela »Internacional« v Tržiču z dnevnim redom: Mednarodna in narodna delavska organizacija. Ker je shod velike važnosti za vse slovenske delavce v Tržiču in okolici, toplo priporočamo, da se ga vsi do zadnjega udeležite. Tudi gospode od N. D. O. vabimo! Na shodu poročata sodruga Milhevc Ign. in Milost Fran.

— Shod zadržnikov je bil pretečeni petek v društvenih prostorih v Rojani. Na dnevnem redu je bilo poročilo o poslovanju skladišča v Rojani ter slučajnosti. Predsedoval je sodr. Žnidaršič. Poročala sta sodr. Scarel v italijanskem in sodr. Golouh v slovenskem jeziku. Pojasnila sta navzočim ugodni položaj skladišča ter vzroke nove podražitve moke in kruha. Razveseljivo je dejstvo, da postaja promet skladišča od leta do leta večji. Skladišču je dodana mesnica in tudi ta se povoljno razvija, kljub nespametni konkurenci privatnih lastnikov mesnic. Vsled podražitve moke, ki je v zadnjem času poskočila za 10. vin, pri kilogramu, se je morala zvišati cena kruha. Kruh konsumnih zadrug je pa kljub temu še vedno cenejši nego kruh, ki ga prodajajo privatni pekarnarji. Tudi mleko se razprodaja v zadnjem času v večji množini. Govornika sta pojasnila končno navzočim notranje zadeve skladišča ter priporočala več agitacije za svojo gospodarsko ustanovo. Poročili je sledila dolga in živahna razprava. Zborovalci so sklenili, da naj skladišče zadruga v kratkem še en agitačni shod za člane tega skladišča.

— Rojanska podružnica »Ljudskega odra« in »Mladeniška organizacija« v Rojani priredita v nedeljo 7. junija v društvenih prostorih via Appiari št. 12 dramatičen večer. Uprizorita veseloigr »Doktor Hribar« in »Dve tašči«. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 40. vin, za osebo, za otroke po 30. vin. Igrita sta v resnici zelo zabavni, zato vabita odbora na največjo udeležbo.

— Kinematograf »Ideal«. V soboto 30., nedeljo 31. maja, ponedeljek 1. junija: 1. Gaumontov teden. (Najnovejši, sport, moda itd.) 2. Lomove ljubzenske bolečine. (Veseloigra.) 3. Človek, plačaj krojača! (Humoreska.) 4. Smeledrzi Dick. (Senzacionalna iznajditeljska drama. Čudoviti zasledovalni in levji prizori.) 5. Bubi in dimnikar. (Humoristično.)

Nujno potrebno je, da se obvaruje vsako ranjenje pred infekcijo. Zanesljivo antiseptično obvezno sredstvo, ki deluje proti bolečinam, proti vnetju in ki pospešuje zaceljenje, je Praško domače mazilo iz lekarne B. FRAGNER v Pragi. (Glej oglaš.)

Proletariat in šolstvo.

O tem predmetu je predaval s. Ferdo Kleinmayr v soboto 23. t. m. v podružnici kovinarske organizacije škedenjske. Podal nam je jasno a obenem žalostno sliko zgodovine šolstva v starem, srednjem in novem veku, v kateri igra proletariat vlogo brezpravnega. Proletarska deca je po sedanjem šolskem sistemu skoro izključena iz srednjih in visokih šol, večkrat celo iz ljudskih šol. Le redki so otroci proletarskih staršev, ki se z velikimi težavami prerijejo do najvišje stopinje, do vseučilišča.

Taki učenci pa večinoma potem umro v najboljši moški dobi na boleznih, ki si jih nakopjejo s svojim stradalostim, napornim in nečloveškim dijaškim življenjem, na jetiki. Tak žalosten slučaj smo občutili posebno mi, slovenski proletarci, v zadnjem času, ko nam je ugrabila protiljudska uredba našega šolstva enega naših ljubljencev, našega nepozabnega sodruga dr. Dermoto.

Medtem ko se zgražamo nad krivičnim odbijanjem proletarskih otrok po prostovoljni šolski izbrazbi in to se zlasti občuti pri talentiranih otrocih, ki so skoraj sami sinovi delavskih in sploh nižjih slojev, vidimo na drugi strani sinove bogatinov, navadno same puhloglavce, kako jim vtepa buržvazija z vsemi mogočimi sredstvi z denarjem, z osebnim vplivom, z inštruktorji, ki so zopet tisti redki proletarski

študentje, v njihove glave razne grščine, latinščine in vse druge predmete, da jih tako s silo porine tja gori do tistega ponosno donečega »doktorja«, profesorja itd.

Orisal nam je s. predavatelj tudi notranjo uredbo šole, to je pouk. Prišel je do zaključka, da se po sedanjih uredbi šolskega pouka učenci, posebno proletarski otroci, ne nauče razen čitanja, pisanja in nekoliko računanja za življenje prav nič. Jasno nam pa more biti vsem, je vzklil predavatelj, da je sedanja uredba šolskega pouka čisto navadna preračunjena protiljudska špekulacija, ki je nalašč zato taka, da obdrži proletarijat v zmoti in v temi. Zato pa je naloga proletariata, da si sam nadomesti to, kar mu sedanja šola ne more in neče nuditi s tem, da se združi, da se organizira in se s svojo lastno močjo pribori novo, reformirano, moderno šolo, v kateri se bodo vzgajali resnično izobraženi ljudje. Burno odobravanje je sledilo temu temeljitemu predavanju. Videli smo na zborovalcih, da so predavatelja dobro razumeli. Želeli bi le, da bi s. predavatelj v več krajih naše okolice in mesta ponovil to predavanje.

Vestnik organizacij.

Izlet na Golico. Kakor smo že na kratko poročali, prirede podružnice »Priatelje prirode«, združene v okrožje Koroško, velik okrožni izlet na Golico. Ker pripadajo tudi ljubljanska in jeseniška podružnica temu okrožju, zahteva naša čast, da pokažemo tudi slovenski delavci, da se zanimamo za prirodo in za naše lep planine. Izlet se vrši v nedeljo 31. t. m. Zbirališče ob ¼ na 6. zjutraj pred glavnim kolodvorom, nakar se odpravimo z vlakom, ki odhaja ob 6. na Gorenjsko, do Jesenic, kjer se združimo z jeseniškimi sodrugji, ki so prevzeli vodstvo. Skupno z njimi odidemo na Gorilco. Pred kočjo »Nemškega in avstrijskega planinskega društva« se sestanemo s sodrugji, ki pridejo na Golico od koroške strani. Ker je to ena najlepši tur v naših Karavankah ter obenem jako lahka, pričakujemo, da se je udeležijo kolikor mogoče mnogo članov, pa tudi gostje so dobrodošli. Izlet se vrši ob vsakem vremenu in naj vzame vsakdo provijant s seboj. Geslo vseh delavcev turistov kakor vseh prijateljev delavskega gibanja bodi: Na binkoštno nedeljo vsi na Golico!

Socialni in strokovni pregled.

* Lep uspeh organiziranih trgovskih nastavlencev in zveze trgovskih in transportnih delavcev. Centralno društvo trg. nastavlencev in zveza trgovskih in transportnih delavcev sta dosegla kljub odporu omejenih izkoriščevalcev, kljub nasprotovanju krščanskih socialcev in nemških nacionalcev zelo velik uspeh. Niže avstrijsko deželno namestništvo je namreč odredilo, da morajo biti zaprte na Dunaju v mesecih januar, februar, marec, jul in avgust vse trgovine, razen prodajalnih za življenske potrebščine in za sveže cvetlice, ob 7. zv. Mnogo sta se borili organizaciji za to, mnogo so govorili socialno demokratični poslanci v državnem zboru o tej zahtevi, neštevilno shodov je bilo, sedaj pa so dobili organizirani nastavlenci in delavci najlepše plačilo za svoje delo. Seveda ne ostaneta organizaciji pri tem, temveč bosta z vso vmeno delali na to, da bo veljal zakon za zapiranje trgovin ob 7. zvečer za vseh 12 mesecev, ne le za pet.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Zidarje

se sprejema pri novi stavbi na Glavnem trgu št. 23 ali pa v stavbni pisarni Marije Terezije cesta št. 10.

Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem

r. z. z. o. z.

Zadruga ima v svojih kletah veliko množino dobrega in naravnega vina svojih zadržnikov. Za pristnost od zadruga prodanega vina se jamči.

Oddaja se v lastnih sodčkih od 56 litrov naprej v vsaki množini. — Kdor kupi od nas enkrat, ostane nas stalen odjemalec.

BALKAN

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba.
Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 35. Centrala: TRST. Telefon št. 100
mednarodna spedijska, spedijske in zacinranje vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejše opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vso stran s patentiranimi pohištvenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozni listov: »Dalmatie« deiniške družbe v Trstu brzovozne proge Trst-Benetke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripevich & Co, Trst Avstrijskega Lloydja Cunard-Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni oddelek »Jadranske banke«.

Velika izbira okusnega in modernega blaga za ženske obleke in bluže. — Le najnovejša rute in šerpe. — Bogata zaloga vaakovrstnih preprog in zavses. — Garniture in preproge. — Potne odeje. — Linolej. — Izkušeno dobri šifoni. — Kontenine in platna. — Namizno perilo in robci.

Vljudno se priporoča manufakturna trgovina J. Grobelnik Ljubljana, Mestni trg 22 naspr. lekarne. Vnanja naročila se točno izvršujejo.

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI
PORODNIŠNICA
L. JUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEPP. ZDRAVNIK PR. MARJ. DR. FR. DERGANČ

Poslano!
Gospod plem. TRNKOCZY,
lekarnar v Ljubljani!
Jaz bi Vam bil hvaležen, ako mi pošljete literaturo in sladni čaj znamka »Sladin«.
Velepospotovanjem
Dr. Argay,
LONDON, W. 89 Ladbroke Grove
Notting Hill.

Novo veliko skladišče
se odda takoj za vsako porabo tudi za vina v Novem Vodmatu št. 97 poleg prelaza juž. železnice. Poizve se pri gosp. Mavseriu v isti hiši.

GORČEVA
KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI
A. GOREC
LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Težko celjive rane in čiraje
se lahko iz vsake tudi iz najmanjše rane razvijejo, če se jo ne zavaruje z zanesljivo obvezo proti onečiščenju. Bolečine blažujoče, hladeče, proti vnetju delujoče in zaceljenje pospešujoče, mehčalno vlažno mazilo je tudi praško domače mazilo iz lekarne B. FRAGNER v Pragi 203-III. — Ena doza 70. vin. Zaloga v vseh lekarnah.

Posebno ploščata remontoarna double-zlata kavalirska ura 7 kron.
Po pristni zlati uri presenetljivo ponarejena. Prekrasen, na roke graviran odskočni pokrovec z lepimi risbami. Vtisnjen kovinast kazalnik z arabskimi številkami in sekundnim kazalcem. Natančno regulirano in zajamčeno točno idoe pristno švicarsko kolesje. Originalni garancijski list za 3 leta. Cena 7 kron (porto 70). Čatine prosto po povzetju od tvornice ur Jakob König, Dunaj III/367, Löwengasse 37 A.

Naročite si »Knjižnico Slov. Ilustrovanega Tednika«, pet elegantno vezanih knjig za samo 8 K, ki se lahko plačajo tudi v mesečnih obrokih po 2 K. Pišite po prospekt, ki ga dobite za stonj in poštne prosto. Naslov: »Slovenski Ilustrovani Tednik«, Ljudljana.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir!
1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; velenega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.
Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, s dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 3 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črnatnega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajočo se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.
S. Benisch, Dešenice štev. 768, Češko.

Edna posebnost likerja je Zdravnik želodca.
„Zdravnik želôdca“
je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborno vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.
Dobi se tudi v vseh prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico.
Odkrivan v Parizu z zlato kolajno in čas, križcem.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Brez konkurence! **Solidna postrežba.**
Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.
Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

Cena za gospode K 14.—, 17.—, 20.—
" " dame K 12.—, 15.—, 18.—
" " dečke ³⁶/₃₉ K 10.—, 12.—
" " otroke K ²²⁻²⁵/₅₋, ²⁶⁻²⁸/₆₋, ²⁹⁻³¹/₇₋, ³²⁻³⁵/₈₋

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6
— registrovana zadruga z omejeno zavezo. —

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Vsezmagajoči uspeh!

Največji narastek prodaje.
najbolj iskani in priljubljeni znamki voznih koles sta nedvomno

WAFFENRAD
(orožno kolo) najboljšo kolo monarhije

KOLO

KOSMOS

dobro, ceno ljudsko kolo.
Katalogi gratis in franko od zastopnikov Ivan Jax & sin, Ljubljana.

Avstr. orožnotvorniška družba, Steyr, Ljubljana, Ivan Jax & sin, Kostanjevica: Alojzij Gatsch, Kočevje: Fr. Tschinkel, Novomesto: Franc Kenda, Bled: Ivan Rus.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne.
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	—	1—3	Frančiškanska ul. št. 2, II. nadstr.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/11—1/1	—	Turjaški trg št. 4
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmatinova ul. št. 3, pritličje
Dr. Ipavic Benjamin splošno zdravljenje	10—12	—	Mestni trg št. 3, I. nadstropje
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bolezni	10—12	2—3	Frančiškanska ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	8-1/2 10	3—5	Prešernova ulic št. 3, III. nadstr.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član vam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati s blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Poslajte naročnino,
če je še niste!

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.
Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Klobuki najmodernejše oblike in barve vsake cene.

Slamniki, čepice in kravate vedno najnovejši vzorci in barve.

Rokavice iz usna in sukanca la kakovosti.

Srajce bele in barvaste vsake izvršbe.

Palice, dežniki, nogavice, žepni robci, naramnice itd.

Modna in športna trgovina

P. MAGDIČ, Ljubljana

Franca Jožefa cesta, nasproti glavne pošte.

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga se blagovolite obrniti na trdiko

A. & E. Skaberné

Obstoji od l. 1883. Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.

Na debelo in drobno!

Izredno nizke cene.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovejši hrzoparniki z dvema vrtnicma, električno razsvetljavo, izčrpnim brojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopelj itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.